

Відгук рецензента
на дисертацію Моренчука Андрія Андрійовича
«Безпекові аспекти міжнародних відносин України та Японської
Держави в контексті російсько-української війни»,
поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії за
спеціальністю 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та
регіональні студії (галузь знань 29 Міжнародні відносини)

Актуальність теми дослідження.

Російсько-українська війна, що розпочалася в 2014 році і особливо загострилася в 2022 році, значно вплинула на безпекову ситуацію в Європі та світі. Це зумовлює необхідність переосмислення підходів до міжнародної безпеки і розширення співпраці між країнами для забезпечення стабільності. Японія, як одна з провідних економічних і військових потуг Азії, має значний інтерес у підтримці глобальної безпеки. Співпраця з Україною, що протистоїть агресії, може сприяти зміцненню позицій Японії на міжнародній арені та в регіоні.

Міжнародна підтримка України з боку Японії є важливою складовою глобальної політики стримування агресії та забезпечення миру. Дослідження цього аспекту сприяє розумінню ролі Японії у формуванні міжнародної коаліції підтримки України. В умовах війни важливо вивчати можливості військової співпраці між Україною та Японією, обмін досвідом та технологіями, що може покращити обороноздатність обох країн. Дослідження правових основ та дипломатичних зусиль у контексті українсько-японських відносин дозволяє глибше зрозуміти механізми міжнародного права та дипломатії в умовах збройного конфлікту. Співпраця з Японією має позитивний вплив на міжнародний імідж України, демонструючи її як надійного партнера у боротьбі за демократичні цінності та міжнародний порядок.

Враховуючи вищезазначені аспекти, дослідження безпекових аспектів міжнародних відносин України та Японії є надзвичайно актуальним і може сприяти глибшому розумінню глобальної безпеки, розвитку двосторонніх відносин та формуванню ефективної стратегії реагування на сучасні виклики.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій. Дисертант Моренчук А.А. чітко сформулював мету наукового дослідження – проаналізувати безпекові аспекти міжнародних відносин України і Японії в контексті російсько-української війни. Відповідно до мети, завдання роботи полягають у наступному: уточнити концептуальні основи безпеки у міжнародних відносинах України та Японії; опрацювати джерельну базу та охарактеризувати методи дослідження; простежити становлення та розвиток відносин України та Японії; проаналізувати міжнародні аспекти взаємодії України та Японії під час російсько-української війни; простежити гуманітарну та фінансову підтримку України Японією після повномасштабного російського вторгнення; охарактеризувати зміни в японсько-українських відносинах у контексті російсько-української війни; дослідити зближення Росії з Китайською Народною Республікою як зовнішньополітичний виклик національній безпеці Японії та Україні; конкретизувати причини поглиблення співробітництва Російської Федерації з Кореїською Народно-Демократичною Республікою; проаналізувати основні напрями співпраці Росії з Ісламською Республікою Іран; з'ясувати проблеми і перспективи у двосторонніх відносинах України та Японської Держави у сфері безпеки.

Об'єктом дослідження є міжнародні відносини України та Японської Держави, а предметом дослідження – безпекові аспекти співробітництва України та Японії в умовах російсько-української війни.

Головним здобутком роботи Моренчука А.А. є те, що дослідження є одним з перших досліджень у вітчизняній політичній науці щодо безпекових аспектів міжнародних відносин України та Японії в контексті російсько-української війни.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у тому що дисертантом вперше систематизовано досвід співпраці України та Японії в сфері безпеки. У рамках даного дослідження здійснено всебічний аналіз взаємодії двох країн у контексті безпеки, що включає військову, економічну та дипломатичну співпрацю. Виявлено нові тенденції у зовнішній політиці Японії щодо підтримки України. Виявлено і описано зміни в японській зовнішній політиці, пов'язані з агресією Росії проти України, що включають посилення дипломатичних зусиль, гуманітарну допомогу та участь у міжнародних санкціях проти Росії. Вперше проведено глибокий аналіз міжнародно-правових механізмів, які регулюють співпрацю між Україною та Японією у сфері безпеки, та визначено шляхи їх удосконалення. Досліджено внесок Японії у формування міжнародної коаліції на підтримку України, проаналізовано її участь у санкційних режимах та дипломатичних ініціативах.

З метою всебічного розгляду зазначених аспектів дисертантом було проаналізовано надзвичайно велику кількість відповідної наукової літератури, зокрема, англійською мовою.

Ці положення наукової новизни відображають нові підходи та поглиблене розуміння безпекових аспектів міжнародних відносин між Україною та Японією, що є вагомим внеском у розвиток наукових знань в цій сфері.

Практичне значення одержаних результатів дослідження. Значення дисертаційної роботи Моренчука А.А. полягає в тому, що одержані результати наукової роботи можуть бути використані як теоретико-методологічний фундамент та набір емпіричного інструментарію для різнобічного вивчення та аналізу безпекових аспектів міжнародних відносин України в умовах російсько-української війни.

Відповідність дисертації встановленим вимогам. Дисертація складається з анотації, переліку умовних позначень, вступу, трьох розділів, десяти підрозділів, списку використаних джерел (499 позицій українською,

російською, англійською і японською мовами) та додатків. Загальний обсяг дисертації становить 278 сторінок, з яких 175 сторінок – основна частина роботи та 66 сторінок – список використаних джерел. Оформлення дисертації відповідає вимогам до такого виду робіт.

Аналіз тексту дисертаційної роботи свідчить про дотримання автором вимог академічної доброчесності. У роботі подано посилання на відповідні джерела при використанні ідей, розробок, тверджень і відомостей, а також надано достовірну інформацію про результати наукової роботи, використані методи дослідження і джерела інформації. Представлений рукопис дисертації у повній мірі відображають зміст роботи, відповідають спеціальності 291 – Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії.

Основні положення, висновки та рекомендації можуть бути використані у роботі експертів, аналітичних центрів, недержавних організацій і органів державної влади України, а саме: Комітету Верховної Ради України у закордонних справах, МЗС України та безпосередньо Директорату публічної дипломатії та комунікацій у структурі МЗС України, діяльність яких пов'язана з формуванням і реалізацією азійського вектору зовнішньополітичного курсу України, а також для кращого розуміння новітніх тенденцій в безпековій сфері. Також, матеріали дослідження можна використати під час написання наукових праць, навчальних посібників з проблем безпекової політики і міжнародних відносин України та Японської Держави в сучасних умовах; при складанні навчально-методичних матеріалів, навчальних програм для студентів спеціальності «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» та ін.

Повнота викладення наукових положень, висновків і результатів в опублікованих працях. Обґрунтованість наукових положень, висновків, сформульованих у дисертації, підтверджується 11 публікаціями, а саме: трьох наукових статтях у фахових вітчизняних та закордонних виданнях (одна з них у виданні, що входить до науково-метричної бази Web of Science) і у восьми тезах, що також є підтвердженням апробації матеріалів дисертації.

У цілому позитивно оцінюючи науковий рівень дисертаційної роботи Моренчука А.А., слід зазначити деякі дискусійні положення та зауваження:

1. Так як в дисертації наводиться доволі багато статичної інформації доцільно було би включити застосування й статистичного методу дослідження.

2. В роботі згадується «м'яка сила», але варто було б глибше розкрити форми та рівень її використання обома сторонами. Наприклад детальніше описати діяльність «Українсько-Японського центру».

3. Присутня певна незбалансованість у розкритті сюжетів. Наприклад п. 2.1. «Ретроспектива відносин України та Японії (1991–2022 рр.)» в деяких місцях відчувається надмірність у подачі фактажу.

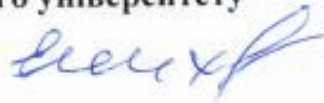
4. Робота значно виграла би при представленні низки таблиць. Так, можна було б підготувати таблицю, що ілюструвала б договірно-правову базу відносин України та Японської Держави, порівняльну таблицю збільшення оборонного бюджету Японії, або документів, що регулюють сферу безпеки Японії, прийнятих в період російсько-української війни та ін., що дало б можливість глибше висвітлити безпекові аспекти українсько-японських відносин.

Загальний висновок. Дисертаційна робота Моренчука Андрія Андрійовича «Безпекові аспекти міжнародних відносин України та Японської Держави в контексті російсько-української війни», подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії, галузі знань 29 Міжнародні відносини є самостійним, завершеним науковим дослідженням, яке містить обґрунтовані і достовірні наукові результати. Отримані результати мають наукову новизну, важливе теоретичне та практичне значення. Дисертаційна робота Моренчука Андрія Андрійовича відповідає 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії і вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради, наукової установи

про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року 344, а її автор заслуговує на присудження йому ступеня доктора філософії за відповідною спеціальністю.

Рецензент:

доктор політичних наук, професор,
професор кафедри міжнародних
комунікацій та політичного аналізу,
факультету міжнародних відносин
Волинського національного університету
імені Лесі Українки

Євгенія ТИХОМИРОВА

підпис Є. Тихомирової
ЗАСВІДЧУЮ
Вчений секретар університету
15.07 2024

